

แมลงพิษ (POISONOUS INSECTS)

มีแมลงหลายชนิดที่มีพิษโดยธรรมชาติในตัวของมันเอง บางครั้งมนุษย์ได้รับพิษจากแมลงกลุ่มนี้โดยบังเอิญเมื่อไปสัมผัสและต้องแมลงเหล่านั้น หรือเมื่อแมลงนั้นดำเนินการป้องกันตัวเมื่อถูกรบกวน รวมทั้งอาจเกิดจากความเข้าใจผิดของมนุษย์เองที่นำแมลงมีพิษมาบริโภค

อย่างไรก็ตามพิษของแมลงเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ต้องระวังและสมควรหลีกเลี่ยงเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสามารถทำให้เกิดอันตรายกับมนุษย์ได้ โดยอาจมีอาการแบบเพียงเล็กน้อย จนถึงขั้นร้ายแรงที่ทำให้ถึงกับเสียชีวิต อย่างไรก็ตามอาการดังกล่าวจะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับภูมิคุ้มกันหรืออาการแพ้ของแต่ละคน อายุ และบริเวณที่ได้รับสารพิษ รวมทั้งปริมาณสารพิษที่ได้รับ โดยสรุปแล้ว พิษจากแมลงสามารถทำให้เกิดอันตรายได้ดังนี้

อาการพิษที่เกิดจากแมลง

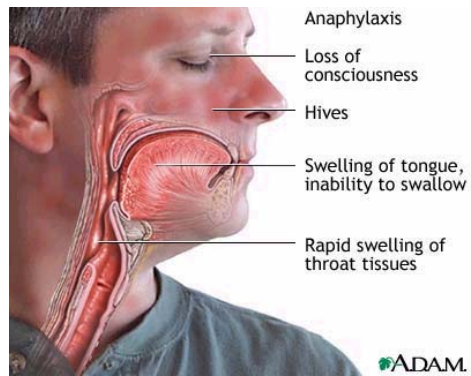
1. อาการทางร่างกายหรือผิวหนัง

- ผิวหนังมีอาการบวมแดง
- เกิดความเจ็บปวด หรือปวดแสบปวดร้อน
- เกิดผื่นคันระคายเคือง
- เป็นแผลพุพอง
- มีเลือดออกเล็กน้อย
- มีอาการลมพิษ
- มีเลือดออกที่อวัยวะภายในของร่างกาย เช่นที่กระเพาะอาหาร เนื่องจากได้รับพิษ

2. อาการแพ้ (allergy) เนื่องจากการตอบสนองทางภูมิคุ้มกันของร่างกาย จะเป็นอาการที่อันตรายกว่าอาการภายนอก การตอบสนองของร่างกายจะมีได้ตั้งแต่อาการน้อยๆ จนถึงขั้นรุนแรงที่เกิดอาการช็อค (ดังภาพ) และอาจทำให้เสียชีวิตได้ในที่สุด อาการแพ้ประเภทนี้ประกอบด้วย

- เกิดอาการไอ
- เกิดอาการชาหรืออาการบวมที่ริมฝีปาก และใบหน้า
- สูญเสียความสามารถในการรับรสชาติอาหาร
- ลื่น และหลอดอาหารบวม กลืนอาหารลำบาก
- คลื่นไส้ อาเจียน
- เหนื่อยแตก กระวนกระวาย
- ปวดท้องเนื่องจากกระเพาะอาหารหดเกร็ง
- ท้องเสีย
- ความดันโลหิตลดลงอย่างรวดเร็ว

- หายใจไม่สะดวก จนถึงอาการช็อกแบบรุนแรง (Anaphylactic shock)

ภาพแสดงอาการแพ้เนื่องจากได้รับสารพิษจากแมลง โดยหลังจากได้รับพิษ สารพิษจะซึมเข้าสู่ร่างกาย ทำให้เกิดความผิดปกติในระบบต่างๆ เช่นระบบทางเดินหายใจ ระบบประสาท ระบบย่อยอาหาร มีผลทำให้เกิดอาการดังที่กล่าวมาแล้ว

กลุ่มของแมลงพิษ

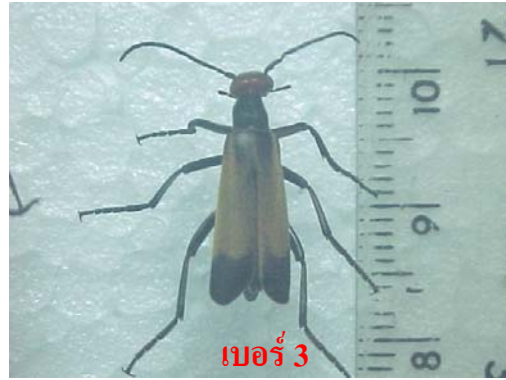
แมลงพิษสามารถแบ่งกลุ่มได้ดังนี้

1. แมลงในกลุ่มของด้วงประกอบด้วย

เบอร์ 1

เบอร์ 2

เบอร์ 3

ภาพด้วงน้ำมัน

1.1 ด้วงน้ำมัน

ด้วงน้ำมันเป็นแมลงปีกแข็งจำพวกด้วงชนิดหนึ่ง อยู่ในวงศ์ Meloidae มีชื่อเรียกแตกต่างกันไป โดยภาคกลางเรียก ด้วงโสน แมงลายขี้เฒ่า ภาคใต้เรียกว่า ด้วงไฟเดือนห้า ทางภาคเหนือเรียก แมลงฮ่อมไฮ้ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เคยได้รับแมลงชนิดนี้ส่งมาเพื่อตรวจวิเคราะห์จำแนกชนิดหลายครั้งจากหลายจังหวัดตามลำดับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 จนถึงปัจจุบันเนื่องจากปัญหาที่ประชาชนมีความเข้าใจผิดคิดว่าเป็นแมลงประเภทกินได้ นำไปบริโภคแล้วเกิดพิษทำให้เจ็บป่วยอย่างรุนแรง จนบางรายถึงกับเสียชีวิต

ในประเทศไทยมีรายงานว่าพบด้วงน้ำมันได้หลายชนิด (ประมาณ 13 ชนิด) ชนิดที่พบบ่อยจะเป็นชนิด *Mylabris phalerata* (ภาพด้วงน้ำมัน เบอร์ 1) มีลักษณะสำคัญที่เห็นได้ชัดคือ หัว ออก ลำตัว และขาสีดำ มีปีกแข็ง มีลายขวางสีเหลืองส้มสลับดำ โดยจะเป็นสีเหลืองส้ม 3 แถบ ดำ 3 แถบ ส่วนท้ายของปล้องที่ 9 เว้าลึกและแคบ ลำตัวกว้าง 7-8 มม. ยาว 22-27 มม. ส่วนด้วงน้ำมันอีกสองชนิดที่อาจพบได้คือ *Epicauta hirticornis* (ภาพด้วงน้ำมัน เบอร์ 2) ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ หัวสีน้ำตาล ออก ลำตัว ขา และ ปีกสีดำ ไม่มีลายบนปีกแข็ง ขนาดของลำตัวกว้าง 3-5 มม. ยาว 12-21 มม.

และชนิด *Epicauta malkini* (ภาพด้วงน้ำมัน เบอร์ 3) โดยตัวเต็มวัยมีขนาดประมาณ 27 มม. มีลักษณะที่สำคัญเห็นได้เด่นชัดคือ ปีกคู่หน้ามีสีเหลืองและปลายปีกสีดำ หัวสีแดง ด้วงน้ำมันทั้ง 3 ชนิดดังกล่าวรวมทั้งด้วงน้ำมันชนิดอื่นๆมีอันตรายมีสารพิษห้ามนำมารับประทานโดยเด็ดขาด

อันตรายจากด้วงน้ำมัน

ด้วงชนิดนี้มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นแมลงที่ชาวบ้านมักจะเข้าใจผิดนำมาเผาไฟรับประทาน ซึ่งทำให้เกิดอันตราย โดยไม่ทราบว่าภายในร่างกายของแมลงพวกนี้มีสารที่เรียกว่า แคนทาริดิน (Cantharidin) อยู่ในลำตัวซึ่งมีพิษต่อสิ่งมีชีวิต ตามปกติเมื่อถูกรบกวนด้วงน้ำมันจะขับสารนี้ออกมาทันที โดยจะเป็นสารที่ก่อให้เกิดการระคายเคืองอย่างรุนแรง เมื่อโดนผิวหนังจะทำให้เป็นผื่นพองปวดแสบปวดร้อน ถ้าเข้าตาจะทำให้ตาอักเสบ และที่สำคัญคือกินแล้วถึงตายได้ โดยอาการของผู้ป่วยที่พบคือ มีอาการปวดท้องอย่างรุนแรง คลื่นไส้ อาเจียนมีเลือดปน ถ่ายอุจจาระและปัสสาวะมีเลือดปนด้วย และตายในที่สุด เนื่องจากสารพิษดังกล่าวจะทำให้เกิดอันตรายอย่างรุนแรงต่อเชื้อเมือกในระบบทางเดินอาหาร จากการตรวจวิเคราะห์ของกองพิษวิทยา

กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ในปี 2532 พบว่าด้วงน้ำมัน ชนิด *M. phalerata* 1 ตัว มีสารแคนทาริดินประมาณ 6 มิลลิกรัม เนื่องจากร่างกายได้รับสาร แคนทาริดิน ในปริมาณ 10 มิลลิกรัมขึ้นไปจะทำให้เป็นอันตรายถึงชีวิต ดังนั้นถ้ารับประทาน เพียง 2-3 ตัว ก็ทำให้เสียชีวิตได้

แหล่งที่พบ

ด้วงน้ำมันจะพบมากอยู่ตามต้นแค ต้นโสน พืชตระกูลถั่ว มะเขือเทศ และ ปอ โดยจะบินเป็นกลุ่มมากินใบและดอกของพืชเหล่านี้ เมื่อชาวบ้านมาพบเห็นเข้ามักจะเข้าใจผิดจับมารับประทาน โดยคิดว่าเป็นอาหาร หรือทำเป็นยาบำรุงกำลังได้

การป้องกัน

1. ประชาชนควรหลีกเลี่ยงการรับประทานแมลงที่ยังไม่เคยรับประทานหรือไม่รู้จัก
2. ครั้งแรกที่รับประทานแมลงควรรับประทานแต่น้อยก่อน เพราะแต่ละคนอาจแพ้แมลงแต่ละชนิดได้ไม่เหมือนกัน
3. ไม่รับประทานแมลงที่จับมาจากแหล่งที่มีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
4. ไม่รับประทานแมลงที่มีลักษณะผิดปกติ เช่นแมลงนำเสียว
5. ปรงให้สุกทุกครั้งก่อนนำมารับประทาน
6. ถ้ามีอาการผิดปกติจากการรับประทานแมลงควรรีบไปพบแพทย์ทันทีพร้อมทั้งนำแมลงไปด้วย

1.2 ค้างคัมกระดก

ภาพค้างคัมกระดกหรือแมลงเฟรชชี

ภาพอาการที่เกิดจากพิษค้างคัมกระดก

ค้างคัมกระดก เป็นค้างคัมชนิดหนึ่งที่พบว่าทำให้เกิดอันตรายกับประชาชนอยู่เสมอ โดยบางครั้งประชาชนจะเรียกแมลงชนิดนี้ว่า แมลงเฟรชชี เนื่องจากจะพบมากในช่วงเปิดเทอมซึ่งเป็นช่วงที่เข้าสู่ฤดูฝน ค้างคัมกระดกเป็นแมลงที่มีขนาดเล็ก คือมีความยาวประมาณ 4-7 มม. จัดเป็นแมลงใน วงศ์ Staphylinidae ชนิดที่พบบ่อยในบ้านเราคือชนิด *Paederus fuscipes* เหตุที่ได้ชื่อว่า ค้างคัมกระดกเนื่องจากเป็นแมลงที่มีนิสัยชอบบอส่วนท้องขึ้นๆลงๆ ตลอดเวลา ลักษณะที่เห็นได้เด่นชัดของแมลงชนิดนี้คือปีกคู่แรกแข็งสั้น ปีกคู่ที่สองใหญ่ เจริญใช้การได้ดีพบอยู่ใต้ปีกคู่แรก ส่วนท้องยาว โผล่ออกมานอกปีกสังเกตเห็นได้ง่าย และมีสีสรรค์ต่างๆกัน เช่น สีส้ม สีแดง เป็นต้น

อันตรายจากค้างคัมกระดก

ค้างคัมกระดกมีสารพิษประเภทชนิด พิเคอริน (Pederin) ซึ่งถ้าถูกผิวหนังจะทำให้เป็นแผลพุพอง บวมแดง ปวดแสบปวดร้อน และมีไข้ ถ้าเข้าตาก็จะทำให้ตาอักเสบ จนถึงตาบอดได้ โดยปกติแมลงพวกนี้จะไม่กัดคน แต่เมื่อเผชิญไต่ขึ้นมาตามร่างกาย แล้วไปตบตีหรือทำให้ลำตัวแตกหัก น้ำพิษดังกล่าวก็จะซึมเข้าร่างกาย และมีผลทำให้เกิดอาการดังกล่าว

แหล่งที่พบ

ค้างคัมกระดกพบอาศัยอยู่ตามกองมูลสัตว์ ตามดินใต้หินและกองไม้ต่างๆ หรือตามต้นพืชที่มีลักษณะเป็นเถาปกคลุมให้ความชุ่มชื้น ชอบบินเข้ามาเล่นไฟในบ้านเรือนในเวลากลางคืนจึงทำให้คนมีโอกาสได้รับพิษจากแมลงชนิดนี้

การป้องกัน

เราสามารถป้องกันตัวจากค้างคัมกระดกได้โดยพยายามหลีกเลี่ยงไม่ไปสัมผัสกับแมลงชนิดนี้ และถ้าเผชิญแมลงไต่ขึ้นมาตามลำตัว อย่าไปตีหรือบีบ เพราะจะทำให้แมลงลำตัวแตกหัก ทำให้น้ำพิษออกมาสัมผัสกับผิวหนังของเราได้ ควรลดกำลังส่องสว่างของแสงไฟในห้องทำงานในเวลากลางคืนโดยการติดตั้งให้ต่ำลง หรือใช้โตะบังค้ำบให้แสงส่องในบริเวณที่ต้องการ เนื่องจากค้างคัมกระดกจะชอบบินมาเล่นไฟในเวลากลางคืน รวมทั้งควรอยู่ในห้องมุ้งลวดในเวลาค่ำคืน และถ้าพบมีการระบาดของค้างคัมกระดก ให้ใช้สารเคมีกำจัดแมลงพ่นตามกอหญ้า แปลงพืช หรือตามริมฝั่งน้ำ ในบริเวณที่มีแมลงชนิดนี้อาศัยอยู่

ถ้าผิวหนังถูกน้ำพิษของด้วงก้นกระดก ให้รีบล้างแผลให้สะอาดด้วยสบู่และน้ำ แล้วใช้ยาปฏิชีวนะประเภทครีมทาบริเวณที่ถูกพิษ กรณีที่ตุ่มแผลแตกให้รับประทานยาปฏิชีวนะและปิดแผลไว้ ถ้าอาการรุนแรงควรไปพบแพทย์

1.3 แมลงตด

ภาพแมลงตด

แมลงตดเป็นแมลงประเภทด้วงปีกแข็งที่มีพิษอีกชนิดหนึ่งที่สามารถทำให้เกิดอันตรายกับประชาชนได้ ชนิดที่พบเห็นได้ทั่วไปในประเทศไทย ได้แก่ ชนิด *Pherosophus javanus* และ *P. occipitalis* มีลักษณะทั่วไปคือ มีลำตัวยาว 17-21 มม. กว้าง 6.5-8 มม. หัว ตา ด้านบนของริมฝีปากบนและด้านบนของอกปล้องแรกมีสีเหลืองอมน้ำตาลค่อนข้างเป็นมัน ด้านล่างของหัวสีเหลือง ผนังริมฝีปากล่างสีดําอมแดงหรือดํา

อันตรายจากแมลงตด

แมลงตดจะปล่อยสารพิษประเภทควิโนน โดยพ่นออกมาเป็นหมอกทางก้น มีเสียงคล้ายตด เมื่อถูกผิวหนังจะแสบร้อนและผิวหนังอักเสบตุ่มกรด หากโดนที่สำคัญเช่น ตา จะทำให้ตาบอดได้ โดยสารพิษควิโนนจะผลิตจากต่อมภายในท้องผสมกับสารไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ การปล่อยพิษจะเกิดจากการผสมกันของสารสองชนิดดังกล่าวและเกิดแรงดันฉีดสารพิษควิโนนออกมาเป็นละอองละเอียด ปกติแมลงตดจะปล่อยสารพิษเพื่อป้องกันตัวหรือเมื่อถูกรบกวน

แหล่งที่พบ

แมลงตดพบแพร่กระจายอยู่ทั่วไปในประเทศไทย ในบริเวณตามพื้นดิน ในช่องใต้ดิน กองหินหรือใต้เปลือกไม้ในกิ่งหรือต้นที่ตายที่ล้มอยู่เหนือดิน หรือบางครั้งพบตามชายฝั่งน้ำ อาศัยจับแมลงและสัตว์เล็ก ๆ อื่นกินเป็นอาหาร

การป้องกัน

หลีกเลี่ยงไม่ไปสัมผัสกับแมลงเหล่านี้ แต่ถ้าผิวหนังถูกน้ำพิษ ให้รีบล้างแผลให้สะอาดด้วยสบู่และน้ำ แล้วใช้ยาปฏิชีวนะประเภทครีมทาบริเวณที่ถูกพิษ กรณีที่ตุ่มแผลแตกให้รับประทานยาปฏิชีวนะและปิดแผลไว้ ถ้าอาการรุนแรงควรไปพบแพทย์

2. แมลงกลุ่มที่มีเหล็กใน แมลงกลุ่มนี้ทำอันตรายคนโดยการต่อย หรือการกัด หรือทั้งต่อยและกัดชนิดที่ก่อให้เกิดอันตรายกับประชาชน ประกอบด้วย

ภาพผึ้งเลี้ยง

2.1 กลุ่มผึ้ง ซึ่งเป็นแมลงอยู่ในวงศ์ Apidae ได้แก่ ผึ้งเลี้ยง (*Apis mellifera*), ผึ้งโพรง (*Apis indica*), ผึ้งมัม (*Apis florea*) และผึ้งหลวง (*Apis indica*) เป็นต้น มีลักษณะโดยทั่วไปคือ ลำตัวมีสีเหลืองน้ำตาล ขาหลังมีอวัยวะพิเศษสำหรับเก็บเกสรเรียกว่า ตะกร้าเก็บเกสร มีปีก 2 คู่ มีขนตามลำตัว ซึ่งมีลักษณะเป็นขนละเอียด ส่วนปลายท้องของผึ้งงานและผึ้งนางพญามีเหล็กในยื่นออกมาเห็นได้เด่นชัด

อันตรายจากผึ้ง

ผึ้งเป็นแมลงที่ทำร้ายคนด้วยการต่อยโดยใช้เหล็กในที่อยู่ปลายท้อง โดยเมื่อต่อยแล้วผึ้งจะทิ้งเหล็กในไว้ตรงบริเวณที่ถูกต่อย ดังนั้นเราไม่ควรบีบหรือขยี้บริเวณที่ถูกต่อยเพราะจะทำให้เหล็กในยิ่งฝังลึกลงไปผิวหนัง และน้ำพิษจะกระจายมากขึ้น ดังนั้นเราจึงควรค่อยๆดึงเหล็กในออกมา น้ำพิษของผึ้งมีหลายประเภท อาการเมื่อได้รับพิษแล้ว จะเกิดได้ตั้งแต่อาการเฉพาะที่ในบริเวณที่ถูกต่อย ได้แก่ ปวด บวม แดงร้อน หรือเป็นผื่นแพ้ จนถึงอาการที่พิษเข้าไปตามกระแสโลหิต ทำให้เกิดอาการทั่วร่างกาย เช่น หลอดเลือดบวม หายใจขัด คลื่นไส้ อาเจียน แน่นท้อง ท้องเดิน เป็นลม ช็อค และอาจเสียชีวิตได้ในผู้ที่มีอาการรุนแรง

แหล่งที่พบ

ผึ้งสามารถพบได้ทั่วไป โดยจะพบทำรังอยู่ใกล้บริเวณต้นไม้ที่ผึ้งสามารถไปหาอาหารได้ และบางครั้งพบผึ้งมาหาอาหารบริเวณที่มีขนม หรือของหวานได้เช่นกัน

การป้องกัน

หลีกเลี่ยงไม่ไปรบกวนรังผึ้ง หรือเข้าไปอยู่บริเวณที่มีรังผึ้ง แต่ถ้าถูกผึ้งต่อย ให้ค่อยๆดึงเหล็กในออกจากบาดแผลดังที่กล่าวมาแล้ว ส่วนการรักษาอาการพิษทำได้โดยใช้น้ำแข็งประคบบริเวณที่ถูกต่อย ถ้าปวดมากให้รับประทานยาระงับปวด และอาจรับประทานยาปฏิชีวนะเพื่อลดอาการอักเสบ และเพื่อป้องกันการติดเชื้อแบคทีเรียแทรกซ้อน ในบางรายที่มีอาการรุนแรง เช่น ช็อค ให้รีบไปพบแพทย์ทันที อย่างไรก็ตามความรุนแรงของพิษจะขึ้นกับจำนวนแผลที่ถูกต่อย ปริมาณพิษที่ได้รับ อายุ น้ำหนักตัวของผู้ถูกต่อย และประวัติการแพ้ของคนไข้ เช่น พวกมีประวัติเป็นโรคภูมิแพ้ มักจะมีอาการรุนแรงกว่าคนอื่น

ภาพต่อหัวเสื่อ

ภาพรังของต่อหัวเสื่อ

2.2 ตัวต่อ เป็นแมลงอยู่ในวงศ์ Vespidae ชนิดที่มีความสำคัญได้แก่ ต่อหัวเสื่อ (*Vespa affinis*) มีลักษณะโดยทั่วไปคือลำตัวมีความยาวตั้งแต่ 10-30 มม. ส่วนใหญ่มีสีเหลืองและดำ เมื่อเกาะอยู่กับที่ จะพับปีกไปตามความยาวของลำตัว

อันตรายจากตัวต่อ

ต่อเป็นแมลงที่ทำร้ายคนด้วยการต่อยโดยใช้เหล็กในที่อยู่ปลายท้อง โดยต่อได้คัดแปลงอวัยวะที่ใช้ในการวางไข่ให้เป็นเหล็กใน การต่อยของต่อจะแตกต่างจากผึ้งคือ ต่อสามารถต่อยโดยการฝังเหล็กในเข้าไปในตัวศัตรูหรือเหยื่อได้หลายครั้ง ในขณะที่ผึ้งสามารถทำได้เพียงครั้งเดียว ส่วนอาการเมื่อได้รับพิษ ผู้ถูกต่อยจะมีอาการเช่นเดียวกับถูกผึ้งต่อยคือ จะเกิดอาการได้ตั้งแต่อาการเฉพาะที่ในบริเวณที่ถูกต่อย ได้แก่ ปวด บวม แดงร้อน เป็นผื่นแพ้ หรือถ้ารุนแรงอาการปวดบวมอาจลามเป็นบริเวณกว้างได้ ส่วนอาการอื่นๆที่เกิดขึ้นได้คือ อาการที่พิษเข้าไปตามกระแสโลหิต ทำ

ให้เกิดอาการทั่วร่างกาย เช่น หลอดเลือดบวม หายใจขัด คลื่นไส้ อาเจียน แน่นท้อง ท้องเดิน เป็นลม ไตวาย ปัสสาวะเป็นเลือด รวมทั้งมีฤทธิ์ต่อระบบหัวใจ ระบบประสาท ช็อค และอาจเสียชีวิตได้ใน ผู้ที่มีอาการรุนแรง

แหล่งที่พบ

ต่อสามารถพบได้ทั่วไป โดยบางครั้งจะพบทำรังอยู่ใกล้บริเวณที่อยู่อาศัยของคน หรือมา สร้างรังอยู่ในบริเวณที่พักอาศัยของเราได้

การป้องกัน

ได้แก่ การไม่รบกวนรังของตัวต่อ ส่วนในกรณีที่มีตัวต่อมาสร้างในบริเวณบ้าน ให้ทำการ ย้ายรังตั้งแต่ยังเป็นรังขนาดเล็ก ซึ่งภายในจะมีเพียงต่อนางพญาเท่านั้น¹ ในกรณีที่จะย้ายรังที่เป็นรัง ใหญ่ควรให้ผู้มีความชำนาญเป็นผู้กระทำ และหลีกเลี่ยงไม่เข้าไปอยู่บริเวณที่มีรังต่อแต่ถ้าถูกตัวต่อ ต่อยจะสามารถรักษาอาการพิษทำได้โดย ใช้น้ำแข็งประคบบริเวณที่ถูกต่อย ถ้าปวดมากให้ รับประทานยาระงับปวด และอาจ รับประทานยาปฏิชีวนะเพื่อลดอาการอักเสบ และเพื่อป้องกันการ ติดเชื้อแบคทีเรียแทรกซ้อน ในบางรายที่มีอาการรุนแรง เช่น ช็อค ให้รีบไปพบแพทย์ทันที อย่างไรก็ตาม ความรุนแรงของพิษจะขึ้นกับจำนวนแผลที่ถูกต่อย

ภาพมดคันไฟ

ภาพมดแดง

2.3 มด เป็นแมลงที่อยู่ในวงศ์ Formicidae ที่พบทำอันตรายกับคนเสมอ ได้แก่ มดคันไฟ

(*Solenopsis geminata*), มดแดง (*Oecophylla smaragdina*), และมดตะนอย (*Tetraponera rufonigra*)

เป็นต้น มดจะมีลักษณะ โดยทั่วไปแตกต่างจากแมลงชนิดอื่นเห็นได้เด่นชัดคือ หนวดจะมีลักษณะ หักงอเป็นข้อสอก และมีเอวคอดกิ่ว มีสีและขนาดแตกต่างกันไปขึ้นกับชนิดของมด

อันตรายจากมด

มด สามารถทำอันตรายคนโดยการกัด การต่อย หรือมดบางชนิด เช่นมดคันไฟสามารถทำ อันตรายคนได้ทั้งกัดและต่อย การต่อยของมดจะเช่นเดียวกับตัวต่อคือจะต่อยได้หลายครั้งติดต่อกัน น้ำพิษของมด เช่นมดคันไฟ จะประกอบด้วยสารที่มีฤทธิ์ในการฆ่าเซลล์ ทำให้เซลล์บริเวณที่ถูก

ค่อยเกิดเป็นตุ่มหนอง และอาจเป็นแผลลามกว้างขึ้นเมื่อมีการติดเชื้อในบริเวณนั้น แต่ที่เป็นอันตรายคือในน้ำพิษจะมีสารที่เมื่อเข้าสู่กระแสโลหิตจะทำให้เกิดอาการแพ้ เช่น หลอดเลือดบวม หายใจขัด คลื่นไส้ อาเจียน แน่นท้อง ท้องเดิน เป็นลม ช็อค และอาจเสียชีวิตได้ในผู้ที่มีอาการแพ้อย่างรุนแรง

แหล่งที่พบ
มดสามารถพบได้ทั่วไป โดยบางครั้งจะพบทำรังอยู่ใกล้บริเวณที่อยู่อาศัยของคน เช่น มดคันไฟ จะทำรังอยู่ใต้ดินบริเวณดินทรายรอบๆบ้าน มดแดงจะทำรังอยู่ตามต้นไม้ เช่น ต้นมะม่วง ต้นชมพู ส่วนมดตะนอยจะทำรังอยู่ตามต้นไม้ที่ตายแล้ว มดที่เราพบเห็นอยู่ทั่วไปคือมดงานที่ออกจากรังมาหาอาหารเพื่อนำกลับไปที่เลี้ยงมดตัวอื่นๆภายในรัง

การป้องกัน

ทำได้โดยหลีกเลี่ยงไม้ไปรบกวนรังมด หรือหลีกเลี่ยงไม้เข้าไปในบริเวณที่มีมดอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ถ้าถูกมดกัดหรือต่อย ให้รักษาอาการโดยใช้น้ำแข็งประคบบริเวณที่ถูกกัดหรือต่อยนั้น และพยายามรักษาความสะอาดโดยไม้ไปแกะเกา ถ้าปวดมากให้รับประทานยาระงับปวด ในบางรายที่มีอาการรุนแรง เช่น ช็อค ให้รีบไปพบแพทย์ทันที อย่างไรก็ตามความรุนแรงของพิษจะเหมือนกับผึ้งและต่อคือ จะขึ้นกับจำนวนแผลที่ถูกต่อย ปริมาณพิษที่ได้รับ อายุ น้ำหนักตัวของผู้ถูกต่อย และประวัติการแพ้ของคนไข้ เช่น พวกที่มีประวัติเป็นโรคภูมิแพ้ มักจะมีอาการรุนแรงกว่าคนอื่น

ภาพหนอนบึ้ง

ภาพผีเสื้อกลางคืน

3. แมลงในกลุ่มผีเสื้อ โดยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มของผีเสื้อกลางคืน โดยทั้งตัวอ่อนที่เป็นตัวหนอน และตัวเต็มวัย จะมีขนหลายชนิดอยู่บริเวณลำตัวที่สามารถทำให้เกิดอาการแพ้ได้ ตัวอย่างตัวอ่อนผีเสื้อที่มีขนพิษ เช่น หนอนบึ้ง หนอนร่าน ชนิดที่พบได้บ่อยในประเทศไทย ได้แก่ หนอนบึ้ง ยิปซีมอส ชนิด *Lymantria dispar* ส่วนตัวผีเสื้อที่ทำให้เกิดอาการแพ้จะเป็นผีเสื้อกลางคืนหลายชนิดที่อยู่ในวงศ์ Notodontidae และ Saturniidae เป็นต้น

อันตรายจากผีเสื้อ

ชนหลายชนิดที่อยู่บริเวณลำตัวของหนอนบุงและตัวผีเสื้อมีสารพิษหลายประเภท โดยเมื่อเราไปสัมผัสถูกขนพิษเหล่านี้จะทำให้เกิดอาการแสบร้อนทันที รวมทั้งทำให้เกิดผื่นแพ้ขึ้นที่ผิวหนัง จากนั้นจะบวม ซา และพิษจะแพร่ไปยังบริเวณใกล้เคียงทำให้เกิดอาการอักเสบบวม เช่น ที่ต่อมน้ำเหลือง อาจมีอาการปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ซา เป็นอัมพาต และช็อคได้

แหล่งที่พบ

ผีเสื้อในกลุ่มนี้จะพบได้ทั่วไป โดยตัวหนอนจะพบอยู่ตามพืชต่างๆหลายชนิด เนื่องจากตัวหนอนอาศัยกินพืชเหล่านี้เป็นอาหาร ส่วนตัวผีเสื้อจะออกหากินในเวลาากลางคืน และพบมาเล่นไฟ ทำให้มีโอกาสมาใกล้ชิดกับคนได้

การป้องกัน

ตัวหนอนและผีเสื้อไม่ได้ทำอันตรายกับคนโดยตรง แต่อันตรายจะเกิดจากคนไปสัมผัสโดนตัวแมลงและขนพิษโดยบังเอิญ ดังนั้นควรมีความระมัดระวังไม่เข้าไปสัมผัสแมลงในกลุ่มนี้ รวมทั้งไม่เข้าไปใกล้เนื่องจากขนพิษอาจปลิวมาถูกผิวหนังของเราได้ ส่วนการรักษาอาการพิษของแมลงในกลุ่มนี้ ทำได้โดยการดึงเอาขนพิษออกด้วยเทปกาว ใช้น้ำแข็งประคบบริเวณที่ถูกขนพิษ รักษาความสะอาด ทาด้วยครีมประเภทรักษาอาการแสบร้อน ให้กินยาแก้แพ้และยาระงับปวด ในรายที่มีอาการแพ้รุนแรง หรือเกิดอาการช็อคให้รีบไปพบแพทย์

4. แมลงในกลุ่มของมวน ประกอบด้วย

ภาพมวนเพชฌฆาต

4.1 มวนเพชฌฆาต

มวนเพชฌฆาตเป็นแมลงประเภทมวนชนิดหนึ่ง อยู่ในวงศ์ Reduviidae เป็นแมลงที่ดูดกินเลือดสัตว์ใหญ่และคนเป็นอาหาร เป็นแมลงที่มีขนาดกลางจนถึงขนาดใหญ่ มีสีดำ น้ำตาล และมีสีอื่นๆ ปน เช่น เหลือง แดง ส้ม มีลำตัวยาวประมาณ 1-3 ซม. ส่วนหัวเรียวยาว และส่วนที่อยู่หลังดา

คอดคล้ายคอก ปากเป็นแบบแทงดูดลักษณะโค้งงอพับเก็บไว้ได้ส่วนนอก เมื่อต้องการดูดเลือดจึงจะยื่น ส่วนปากออกมา ชนิดที่มีความสำคัญและพบได้ในประเทศไทยคือ *Triatoma* และ *Rhodnius*

อันตรายจากมวนเพชฌฆาต

มวนเพชฌฆาต จะออกมากินเลือดในเวลากลางคืน โดยกลางวันจะหลบซ่อนตัวอยู่ ทำให้ผู้ถูกดูดกินเลือดไม่ทราบว่าถูกมวนเพชฌฆาตเข้ามาดูดกินเลือด โดยเมื่อกินเลือดแล้วจะทิ้งรอยผื่นแดงไว้บนผิวหนัง ซึ่งต่อมาจะเกิดเป็นผื่นแพ้ รวมทั้งน้ำลายของมวนเพชฌฆาตบางชนิดมีสารพิษทำให้เกิดความเจ็บปวด และทำให้เกิดแผล พบว่ามวนเพชฌฆาตชอบดูดกินเลือดคนบริเวณใบหน้าเป็นพิเศษ รวมทั้งบริเวณลูกนัยน์ตา ซึ่งทำให้เกิดอาการหนังตาบวมอักเสบขึ้นได้

แหล่งที่พบ

มวนเพชฌฆาตชอบหลบซ่อนตัวและอาศัยอยู่ตามบริเวณที่รกรุงรัง ตามกองวัสดุที่วางทิ้งไว้ เช่นกองไม้ กองเชือก ตามรอยแตกของผนังห้อง เพดานห้อง พื้นห้อง รวมทั้งบริเวณพื้นดินและพุ่มไม้รอบๆบ้าน ทำให้ยากที่จะมองเห็นตัว

การป้องกัน

ให้รักษาความสะอาด ไม่ปล่อยบ้านให้สกปรกรกรุงรัง ซ่อมแซมผนังห้องเมื่อพบว่ามวนเพชฌฆาต แทรกสำรวจบริเวณรอบๆบ้านไม่ให้มีกองวัสดุเหลือใช้ เก็บกวาดกองใบไม้ที่รกรุงรัง ทั้งนี้เพื่อไม่ให้มีที่อยู่อาศัยและที่หลบซ่อนตัว และถ้าพบว่ามวนเพชฌฆาตกัดหรือดูดกินเลือดของมวนเพชฌฆาตให้รีบล้างแผลให้สะอาดด้วยสบู่และน้ำ แล้วใช้ยาปฏิชีวนะหรือครีมทาบริเวณที่ถูกกัด พิษกรณีที่ถูกกัด แผลแตกให้รับประทานยาปฏิชีวนะ ถ้าอาการรุนแรงควรไปพบแพทย์โดยเฉพาะถ้าถูกดูดกินเลือดบริเวณลูกนัยน์ตา

4.1 ตัวเรือด

ภาพตัวเรือด

ตัวเรือดเป็นแมลงประเภทมวนชนิดหนึ่ง อยู่ในวงศ์ Cimicidae เป็นแมลงที่ดูดกินเลือดสัตว์และคนเป็นอาหาร เป็นแมลงที่มีขนาดเล็ก ลักษณะลำตัวกว้าง รูปไข่และแบน มีสีน้ำตาลแดง เมื่อ

ดูดกินเลือดแล้วสีลำตัวจะคล้ำลง ลำตัวยาวประมาณ 3-5 มม. ปากเป็นแบบแทงดูดลักษณะโค้งงอ สามารถสอดเข้าไปในร่องด้านล่างของลำตัวเมื่อต้องการดูดเลือดจึงจะยื่นส่วนปากออกมา ชนิดที่มีความสำคัญและพบได้ในประเทศไทยคือ *Cimex sp.*

อันตรายจากมวนเพชฌฆาต

ตัวเรือดจะออกมาดูดกินเลือดในเวลากลางคืน โดยเฉพาะในที่มืดเมื่อเราปิดไฟเข้านอน หรือในโรงพยาบาลที่ปิดไฟมืดขณะฉายหนัง โดยกลางวันตัวเรือดจะหลบซ่อนตัวอยู่ ผู้ถูกดูดกินเลือดจะรู้สึกเจ็บในบริเวณที่ถูกกัดโดยมองไม่เห็นตัวเรือด แต่จะทิ้งรอยผื่นแดงไว้บนผิวหนัง ซึ่งต่อมาจะเกิดเป็นผื่นแพ้ เจ็บปวด และถ้าเกิดอาการคันและเกามากๆ จะยิ่งเกิดการอักเสบ และอาจเกิดการติดเชื้อ ทำให้รอยแผลหายยากยิ่งขึ้น

แหล่งที่พบ

ตัวเรือดชอบหลบซ่อนตัวและอาศัยอยู่ตามที่นอน ซอกเตียง เก้าอี้ ตามรอยแตกของผนังห้อง เพดานห้อง พื้นห้อง และตามรอยแตกของอาคาร รวมทั้งตามอาคารที่สาธารณะต่างๆ เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน โดยเฉพาะในที่ค่อนข้างสกปรกและมีคนมาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก

การรักษาความสะอาดของสถานที่ ซ่อมแซมผนังห้อง พื้นห้อง และตัวอาคารเมื่อพบว่ามวนเรือดแตก ทั้งนี้เพื่อไม่ให้มีที่อยู่อาศัยและที่หลบซ่อนตัวของตัวเรือด และถ้าพบว่ามวนเรือดผื่นแพ้จากการดูดกินเลือดให้รีบล้างแผลให้สะอาดด้วยสบู่และน้ำ แล้วใช้ยาปฏิชีวนะหรือครีมทาบริเวณที่ถูกพิษ ให้รับประทานยาปฏิชีวนะถ้าพบว่ามีอาการติดเชื้อบริเวณรอยแผลที่ถูกกัด แต่ถ้ามีอาการรุนแรงควรไปพบแพทย์

5. แมลงสาบ

ภาพแมลงสาบเยอรมัน

ภาพแมลงสาบอเมริกัน

แมลงสาบเป็นแมลงที่ทุกคนรู้จักกันดี มีความใกล้ชิดกับคนมากเนื่องจากเข้ามาอยู่อาศัยและกินอาหารของเรา แมลงสาบนอกจากเป็นพาหะนำโรคแล้ว ยังสามารถปล่อยกลิ่นที่มีสารพิษทำให้

คนเกิดอาการแพ้ได้ แมลงสาบมีหลายชนิด ชนิดที่พบเห็นได้บ่อยๆ เช่น แมลงสาบเยอรมัน (*Blattella germanica*) และแมลงสาบอเมริกัน (*Periplaneta americana*) แมลงสาบจัดเป็นแมลงที่มีขนาดกลางจนถึงขนาดใหญ่ มีสีน้ำตาลอ่อนจนถึงดำ ลำตัวแบนรูปไข่ ส่วนหัวจะซ่อนอยู่ใต้อก ปล้องแรกที่มีขนาดใหญ่

อันตรายจากแมลงสาบ

แมลงสาบชอบออกหากินในเวลากลางคืน โดยที่นอกจากเป็นตัวแพร่กระจายเชื้อโรคแล้ว กลิ่นของแมลงสาบที่ปล่อยออกมามีสารพิษหรือสารก่อภูมิแพ้เจือปน ทำให้ผิวหนังของเราเกิดอาการแพ้คันและอักเสบได้ รวมทั้งทำให้เกิดอาการหอบหืดในผู้ป่วยที่มีประวัติโรคภูมิแพ้ พบว่าผู้ที่ต้องใกล้ชิดกับแมลงสาบเป็นเวลานานๆจะมีปัญหาเป็นโรคผิวหนังเรื้อรัง และมีอาการแพ้ต่อสิ่งต่างๆได้ง่าย

แหล่งที่พบ

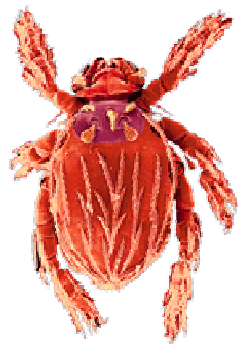
แมลงสาบมีนิสัยชอบรวมตัวอยู่กันเป็นกลุ่ม ชอบหลบซ่อนตัวและอาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยของคนในบริเวณห้องครัว ในชั้นเก็บอาหารต่างๆ ตู้เสื้อผ้า รวมทั้งท่อระบายน้ำ และสามารถขึ้นมาตามท่อน้ำเข้ามาในที่พักอาศัย และในห้องน้ำได้

การป้องกัน

ให้รักษาความสะอาดของสถานที่ไม่ให้รกรุงรัง เพื่อลดแหล่งอาหารและแหล่งเพาะพันธุ์ รวมทั้งทิ้งเศษอาหารและขยะในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด ถ้าเกิดผื่นแพ้จากแมลงสาบให้พยายามรักษาความสะอาดบริเวณที่เกิดผื่นแพ้ และรับประทานยาแก้แพ้ได้ ถ้ามีอาการหอบหืดควรไปพบแพทย์

6. สัตว์ในกลุ่มของตัวไร

6.1 ไรตัวอ่อน หรือที่รู้จักกันในชื่อ ชิเกเกอร์

ภาพไร ชิเกเกอร์

ภาพรอยแผลบนผิวหนังที่เกิดจากไร ชิเกเกอร์

ไรตัวอ่อนเป็นไรที่มีขนาดเล็กจนแทบมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า จัดอยู่ในวงศ์ Trombiculidae มีสี่เหลี่ยม หรือสี่ขา ตามตัวมีขนเล็กๆยาวๆปกคลุม ระยะที่เป็นตัวอ่อนซึ่งมี 6 ขา นอกจากเป็นพาหะนำโรค สกริปไทโฟซิสแล้ว ยังทำให้เกิดรอยแผลบนผิวหนังที่ถูกกัดด้วย

อันตรายจากไร ชิกเกอร์

ไร ชิกเกอร์ทำให้เกิดรอยแผลบนผิวหนัง ซึ่งมีลักษณะคล้ายถูกบูหรี่จี้ และรักษาให้หายได้ยาก

ไร ชิกเกอร์อาศัยอยู่ตามพื้นดินชื้นๆ หรือตามพุ่มไม้ที่อยู่ในป่า ดังนั้นผู้ที่ได้รับอันตรายมักเป็นผู้ที่ชอบเดินป่า รวมทั้งชาวบ้านที่เก็บของป่า

การป้องกัน

ให้หลีกเลี่ยงไม่ไปอยู่บริเวณที่มีไร ชิกเกอร์ชุกชุม รวมทั้งกางพวงหรีดไม่ให้เป็นที่อยู่อาศัยของไร ชิกเกอร์ ถ้าถูกไรชนิดนี้กัดต้องรีบไปพบแพทย์เพราะอาจติดเชื้อที่ทำให้เกิดโรคสกริปไทโฟซิส และรักษาอาการบนผิวหนังที่ถูกไรกัด

6.2 ไรฝุ่นบ้าน

ตัวไรฝุ่นบ้าน

ไรฝุ่นบ้านเป็นตัวไรที่เราได้ยินชื่อกันอยู่บ่อยๆ เป็นตัวการที่สำคัญในการผลิตสารก่อภูมิแพ้ภายในบ้านเรือน ทำให้ผู้ป่วยเกิดอาการแพ้ต่างๆ จนถึงเป็นหอบหืด ไรฝุ่นบ้านเป็นไรที่มีขนาดเล็กผู้ที่ไม่คุ้นเคยจะไม่สามารถมองเห็นไรฝุ่นด้วยตาเปล่าได้ ลำตัวของไรฝุ่นมีลักษณะกลมรี สีขาวใส มีขา 4 คู่ ผิวหนังเป็นรอยย่นคล้ายลายพิมพ์นิ้วมือ ชนิดที่มีความสำคัญก่อให้เกิดปัญหาทั่วโลกคือ ไรฝุ่นอเมริกัน *Dermatophagoides farinae* และไรฝุ่นยุโรป *Dermatophagoides pteronyssinus* ทั้งสองชนิดพบได้มากในประเทศไทย

อันตรายจากไรฝุ่นบ้าน

ไรฝุ่นบ้านเป็นตัวการที่สำคัญในการผลิตสารก่อภูมิแพ้ภายในบ้านเรือนดังที่กล่าวมาแล้ว โดยสารก่อภูมิแพ้จะพบได้ในตัวของไรฝุ่น ซากไรที่ตายแล้ว รวมทั้งของเสียที่ไรฝุ่นขับถ่ายออกมา ผู้ที่แพ้มากๆ และสัมผัสสารก่อภูมิแพ้จากไรฝุ่นเป็นเวลานานๆ จะทำให้เป็นโรคภูมิแพ้เรื้อรังได้

แหล่งที่พบ

ไรฝุ่นบ้านอาศัยอยู่ใกล้ชิดกับคนมาก โดยเฉพาะบนที่นอน เนื่องจากอาหารของไรฝุ่นคือเศษ จีไคลบนผิวหนังของคน รังแคบนหนังศีรษะ จึงพบอาศัยหลบซ่อนอยู่ตามที่นอน หมอน ผ้าห่ม รวมทั้งพรม ซึ่งเก็บฝุ่นได้ดี

การป้องกัน

ต้องรักษาสุขลักษณะภายในบ้าน เปิดหน้าต่างให้แสงแดดส่องเข้ามาในห้องเพื่อไม่ให้ห้อง อับชื้นเกินไป หมั่นนำเครื่องนอนออกซัก และผึ่งแดด ใช้เครื่องดูดฝุ่น ดูดฝุ่นบนที่นอนและที่อื่น ของบ้านอย่างสม่ำเสมอ ผู้ที่แพ้ไรฝุ่นอาจรับประทานยาแก้แพ้ ถ้าอาการรุนแรงควรไปพบแพทย์

7. สัตว์ขาข้อมีพิษชนิดต่างๆ

7.1 แมงมุม

ภาพแมงมุม Turantula

แมงมุมเป็นสัตว์ขาข้อที่พบได้ทั่วโลก ทุกชนิดจะมีพิษใช้สำหรับจับเหยื่อโดยปล่อยน้ำพิษ ออกทางเขี้ยวพิษ แมงมุมมีขนาดได้ตั้งแต่ 0.3-24 ซม. ลำตัวแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือส่วนหัวซึ่งรวม ออกไว้ด้วย กับส่วนท้อง แมงมุมจะมีเขี้ยวพิษ 1 คู่ และมีขา 4 คู่

อันตรายจากแมงมุม

แมงมุมที่พบในประเทศไทยยังไม่มีรายงานว่ามีพิษรุนแรงจนถึงกับทำให้เสียชีวิต แต่อย่างไรก็ตาม ความรุนแรงจะขึ้นกับสภาพร่างกาย อายุ และบริเวณที่ถูกต่อยด้วย แมงมุมที่พบในประเทศไทย เช่น ชนิด *Turantura* sp. ซึ่งนอกจากจะกัดด้วยเขี้ยวพิษแล้ว ขนที่อยู่บนด้านบนของส่วนท้อง ถ้า สัมผัสจะถูกจะทำให้เกิดอาการแพ้อย่างรุนแรงได้ โดยจะมีอาการคัน เป็นตุ่มนูนหลายสัปดาห์ ถ้าเข้า ตา จะทำให้ตาอักเสบอย่างรุนแรงได้

แหล่งที่พบ

แมงมุมจะชอบหลบซ่อนตัวอยู่ตามที่มีด ตามรูใต้พื้นดิน หรือตามก้อนหิน ในเวลากลางวันจะ เคลื่อนตัวได้ช้า และออกหากินในเวลากลางคืน

การป้องกัน

หลีกเลี่ยงจากแมงมุม แต่ถ้าถูกแมงมุมกัดให้ล้างแผลให้สะอาด ไม่ขยับแขนขาที่ถูกกัด ใช้ผ้าพันแผลเพื่อลดการกระจายของพิษ และประคบแผลด้วยน้ำแข็ง รับประทานยาระงับปวด ถ้ามีอาการรุนแรงควรไปพบแพทย์

7.2 แมงป่อง

ภาพแมงป่อง

แมงป่อง มีอยู่ด้วยกันหลายชนิด บางชนิดมีพิษรุนแรง บางชนิดพิษไม่รุนแรง ในประเทศไทย พบได้หลายชนิด แมงป่องมีขนาดยาว 2-10 ซม. ลำตัวแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือส่วนหัวซึ่งรวมอกไว้ด้วย กับส่วนท้องซึ่งแบ่งเป็นปล้องๆ ส่วนปากมีลักษณะเป็นก้ามขนาดใหญ่ไว้สำหรับจับเหยื่อ ส่วนหางมี 5 ปล้อง โดยมักจะยกปลายหางขึ้น ท้องปล้องสุดท้ายมีอวัยวะสำหรับต่อยและมีต่อมพิษ

อันตรายจากแมงป่อง

พิษของแมงป่องมีทั้งแบบออกฤทธิ์เฉพะที่ ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท และทำลายเม็ดเลือด ฤทธิ์เฉพะที่คือจะมีอาการปวดบวมแดง ปวดเสปวดร้อน เป็นรอยไหม้ คัน ซา มีไข้ คลื่นไส้ อาเจียน และเมื่อพิษเข้าสู่กระแสโลหิตแล้ว จะทำให้มีผลต่างๆ เช่น ง่วงซึม อัมพาตบางส่วน กล้ามเนื้อเกร็ง น้ำลายไหล ชัก หัวใจเต้นเร็ว และเสียชีวิตในที่สุด

แหล่งที่พบ

แมงป่องออกหากินในเวลากลางคืน ส่วนกลางวันจะซ่อนตัวอยู่ตามกองไม้ กองหิน และในดิน โดยชอบอยู่ในบริเวณที่เย็นๆ บางครั้งอาจพบหลงเข้ามาอยู่ในบ้านได้

การป้องกัน

เมื่อถูกแมงป่องต่อยให้ล้างแผลให้สะอาด และประคบแผลด้วยน้ำแข็ง รับประทานยาแก้แพ้ถ้าปวดมากให้รับประทานยาระงับปวด ถ้ามีอาการรุนแรงเกิดความผิดปกติกับระบบหายใจ ให้รีบไปพบแพทย์

7.3 ตะขาบ

ภาพตะขาบ

ตะขาบเป็นสัตว์ขาข้อที่พบได้ทั่วไปในเขตร้อนชื้น ทำอันตรายคนโดยการกัดและปล่อยน้ำพิษเข้าไปในรอยกัดนั้น ตะขาบมีทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ลำตัวแบนราบ ปล้องลำตัวมีตั้งแต่ 15-100 ปล้อง แต่ละปล้องมีขา 1 คู่ มีสีน้ำตาลเหลืองจนถึงสีดำ

อันตรายจากตะขาบ

ตะขาบจะมีเขี้ยวพิษเชื่อมต่อกับต่อมพิษ เมื่อถูกตะขาบกัดจะพบรอยเขี้ยวสองรอย ลักษณะเป็นจุดเลือดออกบริเวณที่ถูกกัด พิษของตะขาบจะทำให้มีอาการปวดบวมแดง ปวดแสบปวดร้อน หรือชา ในผู้ที่แพ้พิษ จะมีอาการกระวนกระวาย คลื่นไส้ อาเจียน มึนงง ปวดศีรษะ และหัวใจเต้นเร็ว

แหล่งที่พบ

ตะขาบชอบอยู่ตามที่ชื้น เวลากลางวันจะซ่อนตัวอยู่ในที่เย็นๆ เช่นตามกองไม้ กองหิน ออกล่าเหยื่อในเวลากลางคืน บางครั้งอาจพบหลงเข้ามาอยู่ในบ้าน โดยหลบซ่อนตัวอยู่ตามห้องน้ำ

การป้องกัน

เมื่อถูกตะขาบกัดให้ล้างแผลให้สะอาด และประคบแผลด้วยน้ำแข็งเพื่อบรรเทาอาการปวด ถ้าปวดมากให้รับประทานยาระงับปวด ถ้ามีอาการรุนแรงเกิดความผิดปกติกับระบบหายใจ ให้รีบไปพบแพทย์

7.4 กิ่งกือ

ภาพกิ่งกือ

กิ่งกือเป็นสัตว์ที่พบแพร่กระจายอยู่ทั่วโลก โดยปกติจะไม่ทำร้ายคนโดยการกัด แต่จะหลั่งสารพิษออกมาทำอันตรายกับคน กิ่งกือมีรูปร่างกลมยาว ผิวลำตัวภายนอกแข็งและมีสีส้มแดง ลำตัวมีปล้องหลายปล้อง แต่ละปล้องมีขา 2 คู่ บางครั้งพบขอบเขตตัวอยู่กับที่

อันตรายจากตะขาบ

กิ่งกือจะมีต่อมพิษอยู่ตลอดสองข้างของลำตัว บางชนิดสามารถฉีดสารพิษพุ่งออกไปได้ไกล ซึ่งกิ่งกือมีสารพิษไว้ป้องกันตัวเองจากศัตรู พิษของกิ่งกือมีลักษณะเป็นของเหลวใส ไม่มีสี มีฤทธิ์ทำให้ผิวหนังไหม้ แผลไหม้จะมีอาการปวดอยู่ 2-3 วัน รวมทั้งจะมีอาการระคายเคืองร่วมด้วย และถ้าสารพิษเข้าตา จะทำให้ตาอักเสบได้

แหล่งที่พบ

กิ่งกือชอบอยู่ตามที่ชื้นแฉะๆ โดยมักพบอยู่ตามเช่นตามใต้กองหิน ในดิน รวมทั้งกองใบไม้ที่ร่วงทับถมกัน จะพบชุกชุมในฤดูฝน ออกหากินในเวลากลางคืน บางครั้งอาจพบหลงเข้ามาอยู่ในบริเวณบ้าน โดยหลบซ่อนตัวอยู่ตามห้องน้ำ

การป้องกัน

เมื่อถูกพิษของกิ่งกือให้ล้างแผลให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่ แล้วเช็ดบริเวณที่ถูกพิษด้วยแอลกอฮอล์ หรือน้ำยาฆ่าเชื้อโรคเพื่อล้างพิษออก อาจรับประทานยาปฏิชีวนะเพื่อป้องกันการติดเชื้อ หากพิษเข้าตาให้รีบล้างด้วยน้ำอุ่น หรือน้ำสะอาดธรรมดาแล้วรีบไปพบจักษุแพทย์ทันที

เอกสารอ้างอิง

1. เกริก รัตอภา วันชัย สุทธิพิศธรรม และ ประคอง พันธุ์ไธโร. 2533. ดั่งน้ำมัน. เอกสารประชุมวิชาการกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ครั้งที่ 3. วันที่ 3-4 ธันวาคม 2533. ภาควิชาพยาธิวิทยา วิทยาลัยสัตวแพทยศาสตร์สาทรราชวชิร.
2. ฌ็อง มาลัยนวล และ สุภัทรา เตียวเจริญ. 2545. แมลงและสัตว์ขาข้อทางการแพทย์. โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์. 166 หน้า.
3. ศิริณี พูนไชยศรี. อนุกรมวิธานและชีววิทยาของต่อหัวเสื้อ *Vespa affinis* (Linneaus). ใน: ชาญ โพนนกุล บรรณาธิการ. พืชจากพืช สัตว์ และจุลชีพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2531 หน้า 127-54.
4. สุธรรม อารีกุล. 2510. บทปฏิบัติการกีฏวิทยาเบื้องต้น. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. บางเขน. กรุงเทพมหานคร. 424 หน้า.
5. สุธรรม อารีกุล. 2539. แมลงมีพิษในประเทศไทย : แมลงคด, สารศิริราช ฉบับผนวก. 48 : (101-104).
6. Erwin TL, Ball GE, Whitehead DR. 1976. Carabid beetles : their evolution, natural history, and classification. Proceedings of the First International Symposium of Carabidology. Smithsonian Institution, Washington, D.C. ; London : The Hague. Boston Publishers, 634 pp.
7. http://webdb.dmsc.moph.go.th/ifc_toxic/a_tx_1_001c.asp?info_id=157
8. <http://www.fs.fed.us/ne/morgantown/4557/gmoth/cycle/>
9. <http://community.webshots.com/photo/95878846/96037888etXQcL#>
10. <http://images.google.com/images?q=house+dust+mite+&hl=en>
11. <http://images.google.com/images?svnum=10&hl=en&lr=&q=milliped>
12. <http://images.google.com/images?q=centiped&ndsp=18&svnum=10&hl=en&lr=&start=0&sa=N>
13. <http://images.google.com/images?q=centiped&svnum=10&hl=en&lr=&start=18&sa=N&ndsp=1>
14. <http://images.google.com/images?svnum=10&hl=en&lr=&q=Turantula>
15. <http://images.google.com/images?svnum=10&hl=en&lr=&q=chigger>
16. <http://images.google.com/images?sourceid=navclient&ie=UTF-8&rls=GGLR,GGLR:2006-28,GGLR:en&q=Cimex&sa=N&tab=wi>
17. <http://images.google.co.th/images?hl=th&q=Vespa%20affinis&sa=N&tab=wi>